

Wachten op een kippenvelmoment in The lion king

Sociale wetenschappers van de VU onderzoeken deze zomer in Nemo of en zo ja op welke leeftijd kinderen kippenvel kunnen krijgen van muziek.

LOES DE FAUWE

Rozan Rasmussen (10) uit Leiden zit doodstil. Zij en haar ouders maken tijdens hun bezoek aan Science Center Nemo een half uur vrij voor het onderzoek dat de VU hier doet. Haar linkerhand, met transpiratiemetertjes op twee vingers, leunt op tafel. Op het computerscherm voor haar speelt een fragment uit de Disneytekenfilm *De leeuwenkoning*.

Rozan is gevraagd een hand op te steken als in de film iets gebeurt wat haar 'kriebels' geeft, of kippenvel. Op het moment dat de leeuwenwelp een pootje uitslaat naar een speeltje en op de achtergrond het openingslied *Alles ademt en leeft* klinkt, lacht ze. Dat vond ze een schattig moment. Maar kippenvel? Nee.

De tweede computer heeft inmiddels precies geregistreerd hoe haar fysieke reacties waren. Per halve seconde toont het staatje de fluctuaties in opwinding tijdens het kijken.

Zo wordt bij honderden kinderen een meting gedaan, het begin van onderzoek van een onontgonnen terrein: het kippenvelmoment bij kinderen. Volwassenen kennen het

gevoel dat kan opspelen bij droevige muziek, een zingend kind of het Wilhelmus tijdens de uitreiking van bekens en medailles.

We spreken hier niet over gewone ontroering, met opwellende tranen. Onderzoeker Tilo Hartmann: "Sommigen zeggen: het kippenvelmoment is een gevoel, maar de rilling en het kippenvel zijn fysieke symptomen. Toch ervaren mensen het als een prettig gevoel. Dat komt doordat tijdens het kippenvelmoment ergens in de hersenen het beloningssysteem actief wordt."

Thijs Pietersen (11) uit Noordwijkerhout steekt geregeld zijn hand omhoog tijdens *De leeuwenkoning*. Als de giraffen opkomen, als de zonnestraal over het welpje schijnt, als de oude mandril het leeuwenjong doopt, wanneer de olifanten massaal tetteren als het koningskind aan de verzamelde jungledieren wordt getoond. Thijs kan het precies vertellen: "Bij die muziek voelde ik blijdschap. Ja, gewoon, blij. Als iemand wordt geboren geeft dat toch altijd een blij gevoel?"

Dat kinderen al heel jong kunnen huilen om vooral zielige verhalen, liedjes of films, is bekend. Die emoties zijn er ontegenzeggelijk, erkent Hartmann, maar of kinderen ook zo'n rilling ervaren?

Daar weet Manon Sanders uit Bommel alles van. Haar middelste dochter Cami (9) kan enorm wenen om zielige verhalen. Haar oudste, Julia (11), is stoïcijnser; zij vindt het onderzoek eigenlijk maar saai.

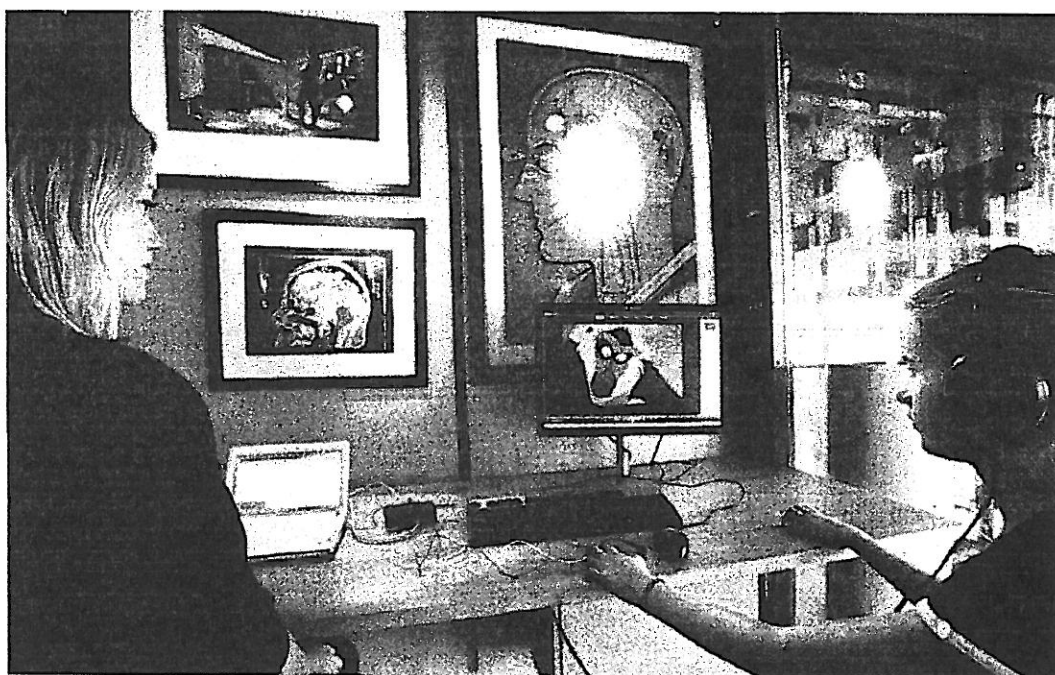
Het kippenvelmoment bij volwas-

senen is gekoppeld aan specifieke herinneringen. Hartmann: "Er moet iets bekends zijn; een herinnering, een geschiedenis. De muziek herinnert daar dan aan. Maar of kinderen die melancholie ervaren, weten we niet. We hebben nu honderdvijftig kinderen onderzocht, de grens lijkt te liggen rond tien, elf jaar."

Jim van Dijk (11) uit Zaandam vertelt dat hij inderdaad wel eens kippenvel van muziek heeft gehad, alleen weet hij niet meer wanneer. Hij had het net weer even, bij de film. "Toen de muziek een beetje droevig was. Ik moest opeens denken aan mijn opa die dood is. Maar eigenlijk werd ik er ook wel rustig van."

Maar was het de muziek of het filmverhaal? Hoe weet Hartmann welke reactie waardoor is ontstaan? Hartmann: "Filmmuziek is meer effectgericht dan een zelfstandig muziekwerk. We hebben deze opzet gekozen, omdat de veronderstelling is dat het kippenvelmoment terugrijpt naar iets bekends. De meeste kinderen kennen de Disneyfilms."

Jula (11) moet haar hand opsteken als in de film iets gebeurt wat haar 'kriebels' geeft, of kippenvel.

FOTO JEAN-PIERRE JANS
